

Houtvuren smeulen, het solfert. Het jaar gaat om.

Dichtregel, Ruud Offermans.

Geschiedenis

Het oorspronkelijke marktplein van Sittard was gelegen op de huidige Oude Markt in het oudste gedeelte van de binnenstad. Toen de stad zich omstreeks het jaar 1300 fors uitbreidde werd het huidige, grotere marktplein aangelegd. De huidige Nieuwstraat maakte toen ook nog deel uit van het plein; het blok tussen deze straat en de Markt is pas later gebouwd. Het stadhuis was oorspronkelijk midden op de Markt gelegen, tot de stad

grotendeels verwoest werd in 1677, tijdens de Frans-Nederlandse Oorlog. Ook het latere stadhuis werd aan dit plein gevestigd.

Beschrijving

De Markt is centraal gelegen binnen de voormalige vestingwerken van Sittard en de meeste historische belangrijke wegen van de stad komen hier uit. Het plein is onderdeel van het beschermd stadsgezicht en telt in totaal vijftien rijksmonumenten, waaronder het hoekhuis op de hoek met De Gats, en de 17e-eeuwse Sint-Michielskerk. Tevens zijn vanaf de Markt meerdere andere monumenten zoals de Basiliek van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart zichtbaar. Er bevinden zich hier tal van horecagelegenheden en een voormalige vestiging van warenhuis V&D. Tot 2011 stond er in het midden van het plein een kiosk.

Elke donderdag wordt hier de weekmarkt gehouden van 08:00 uur tot 13.00 uur (in de zomertijd tot 14:00 uur). Op zaterdag is er tevens een kleinere (vers)markt. Ook wordt het marktplein gebruikt voor verschillende evenementen, waaronder het jaarlijkse carnaval en iedere winter is hier een schaatsbaan aanwezig. Ook tijdens de kermis en de jaarlijkse Sint-Joepmarkt is de Markt het belangrijkste plein.

De Markt vormt het begin- en eindpunt van meerdere straten, waaronder de belangrijkste winkelstraat de Limbrichterstraat en de Putstraat. De overkluisde Molenbeek loopt onder de westkant van de markt, maakt dan een haakse hoek en loopt vervolgens langs de noordkant en maakt wederom een hoek naar de Paardestraat.

Sinds 2018 zijn er plannen tot herbouw van het voormalige stadhuis.

ZONDAG

In het centrum van het centrum van Sittard zat ik op een bank te koesteren in het ochtendlicht. De cappuccino smaakte heerlijk. Hier waar zoveel historie was. Waar de Oude Markt de Nieuwe aandeed en het Kerkepad zijn opwachting maakte en zichzelf overbodig door de ruimte die de Markt beschikbaar stelde. Alles onder supervisie van de majestueuze Michaëlskerk die toezag op de gelovigen. Ik keek om me heen. Ik zag een vrouw met een rollator, een meisje met een kinderwagen, een jongen met een bakfiets en een stel toeristen. Het was een Lucaszomer, waar de zon nog even fel kon zijn.

Het jaar was langzaam aan het omgaan tot najaar en vervolgens Hervest. Zelfs nu waren er nog zomerse dagen. De nazomer, Oudewijvenzomer of Sint-

Michielszomer, Kranenzomer (soms ook wel als Été Indien of Indian Summer aangeduid) is de periode van begin september tot half november waarin het nog zomerachtig weer kan zijn. Weliswaar daalt in deze tijd van het jaar de gemiddelde middagtemperatuur in De Bilt van ongeveer 20 graden naar 9 graden, maar er zijn ook regelmatig periodes die volledig aan de zomer doen denken.

De opleving van de zomer is zo opmerkelijk dat de nazomerperiodes in verschillende landen eigen namen hebben gekregen. Warmteperiodes in het najaar hebben meerdere namen. Kranenzomer, Michielszomer, Indian Summer en de Oudewijvenzomer. Vooral die laatste spreekt tot de verbeelding. Deze Oudewijvenzomer komt voor tussen 17 en 25 september en is te herkennen aan de vele lange spindraden die in de bossen hangen. In de rest van het jaar zie je dit niet. In het verleden wist men hiervoor geen verklaring en de fantasie werd geprikkeld. Noodlotsgodinnen zouden levensdraden spinnen, oude vrouwen zouden conflicten hebben en elkaar met wapperende lange grijze haren door het bos achterna zitten. Want pas vroeg in de ochtend waren de draden zichtbaar en dus moest het in de nacht gebeurd zijn. Griezelijk en spannend natuurlijk in een steeds donkerder wordende tijd van het jaar.

In het Nederlands spreken we van Oudewijvenzomer naar het voorbeeld van het Duitse Altweibersommer. Oorspronkelijk komt het begrip uit de Noordse of Germaanse mythologie, waarin noodlotsgodinnen wevend of spinnend werden voorgesteld. Het spinnen van deze lotsgodinnen beeldde het spinnen van de menselijke levensdraden uit. De term oudewijven kan ook terug worden gevoerd op een vrouwelijke watergeest met lange witte haren. Later kreeg het betrekking op oude breiende vrouwen en veldspinnen die bij rustig nazomerweer lange draden spinnen.

De litanie ging als volgt:

Sittard is ongetwijfeld al vroeg een marktstad geweest. Al in het stadsrecht van 1243 is sprake van een *forum rerum venalium*, letterlijk: 'markt voor koopwaren' en in de oorkonden uit de veertiende en vijftiende eeuw is de markt de meest frequent vermelde plaats. Zo vinden we vanaf 1342 elf vermeldingen van het *antiquum forum* of Oude Markt en vanaf 1317 zeventien vermeldingen van het *forum* of de markt, waarbij vanaf 1417 nog drie vermeldingen van de *peerdemaert* komen.

Op deze Markt waren vrachtauto's de horecagelegenheden aan het bevoorraden. Etenswaaren, fusten bier, kratten drank etc. De Markt bestaat uit een zonzijde en een schaduwzijde. De beste terrassen zijn dan ook te vinden aan de zonzijde. Hier liggen 19^e

eeuwse panden met hardstenenomlijstingen, zoals café 'Schtad Zitterd'. Het voormalige Hotel Schols (afgebrand in 1709, herbouwd tussen 1709 en 1717), een achterliggend pand met een gevelsteen uit 1684 en restaurant 'Soho'. Verderop liggen 'De Gulden Haen' (vroeger 'de Suykerpot') en 'de Hollande', de architect die dit huis in 1889 bouwde heeft enkele bouwstijlen gecombineerd, de zogenaamde eclectische stijl. De muren van de benedenverdieping zijn voorzien van sierstucwerk.

Her en der duiken straten weg van de Markt, die, zoals gezegd, vroeger Forum werd genoemd. In de verte ligt de Paardestraat (eerst genoemd als Peerdemaert), voor haar lag de Putstraat (eerst genoemd als Platea Putea), achter haar duikt de Oude Markt (eerst genoemd als Auden Merckt) weg. Uit de Limbrichterstraat (eerst genoemd als Lymborgerstraat) kwamen verscheidene mensen.

Naast 'de Hollande' ligt de, eerder genoemde, vroegere 'Waagh', een uit baksteen opgetrokken gebouw uit de 19^e eeuw. Er is nu 'Dods mode' in gevestigd. Hiernaast liggen 'Tapas Cantina' en het restaurant 'Luna'. Verstoep tussen moderniteiten, en het volledig uit de toon vallende V&D, ligt het Kritzraedthuis. Wachtend op de bezoekers van de VVV. Aan de muurankers is te zien dat het huis in 1620 is gebouwd. Wat direct opvalt, zijn

de hardstenen omblokte ramen de hardstenen kruiskozijsen. Er zijn drie steensoorten gebruikt: baksteen, mergel en hardsteen. De mergelbanden die te zien zijn, zijn geen versiering maar waterlijsten. De benedenverdieping diende als opslagplaats; dit is nog te zien aan de poortbogen aan weerszijden van het gebouw. Het huis werd bij de bouw zodanig ingericht dat de hervormde gemeente van Sittard, die destijds vele leden telde erin een onderkomen kon vinden. De hervormde godsdiensttoefening is er evenwel nooit in de praktijk gebracht vanwege de repressie door de hertog van Gulik.

In het huis namen in 1636 de jezuiten hun intrek, onder leiding van Jacob Kritzraedt van Gangelt die kort na 1649 als eerste de geschiedenis van deze regio heeft geschreven. Naar hem is dit huis genoemd, dat in 1677 de grote stadsbrand doorstond.

Aan de schaduwzijde van de Markt liggen veel 20ste eeuwse panden, met uitzondering van het pand 'Daphne' waar een Grieks restaurant is gevestigd. Het viel uit de toon door zijn raamhekjes en balustrade. De schaduwzijde wordt ingevuld door het Australische restaurant 'Down Under' en het café 'Ich & Dich'. Helemaal in de hoek, geheel in de schaduw, ligt 'de Kleine Sociëteit'. Gevestigd in een begin 20ste eeuwse huis, grenzend aan lunchroom 'Schrage' (1899). Hier is

het intieme van de Markt te vinden; in de panden 'Im Heiligen Geist' (1710), 'de Ring' (1665) en 'de Gats' (1535). 'De Kroon' en 'Hotel Limbourg', die majestueus over de Markt heen kijkt, completeren het geheel. Ze liggen dan ook weer in de zonzijde van de Markt, geheel in lijn met hun Franse uitstraling. Waar ook de Sint Michielskerk zich tegoed deed aan de kostbare warmte. Zuid-Nederlandse barok, 1659-1668. Kortom, overal heeft zich horeca gevestigd op de Markt. Je kunt eten van Italiaans tot Grieks, tot Frans tot Chinees-Indisch en zelfs Australisch en Thais.

Verder vinden we de gevelstenen: 'Der Wildemann', 'Die drei Poppelweiden', 'Der Ring', 'Im weissen Pferdt', 'Der Gulden Haen', 'Der Iseren Mann', 'Der Guldene Kopf', 'Das Einhorn' en 'Im H. Geist'. Elk met hun eigen verhaal in een allegaartje van bouwstijlen en architectuur.

MAANDAG

Snel ging Sanne Hotel de Limbourg binnen, want het was te koud voor de tijd van het jaar. Het was najaar en de wolken stapelden zich op. Hoe oud dit pand zal zijn is niet met zekerheid te zeggen, maar uit schriftelijke bronnen weten we dat hier in 1502 al een huis stond. Huizen hadden in die tijd geen huisnummer maar een naam en dit huis werd '*Zum Wilden Mann*' genoemd en

staat in de boeken als herberg. In 1648 wordt het pand opnieuw in gebruik genomen als herberg. Halverwege de 18^e eeuw krijgt het pand een nieuwe naam en heet dan 'Zum Kaiser'. Hij ging naar zijn kamer en pakte de iPhone om foto's mee te maken. Ook een kleine vijfhonderd jaar geleden had het pand al een horecafunctie als herberg.

Hotel de Limbourg is Fairtrade; dit houdt in dat u gebruik maakt van handdoeken, bedlakens en dergelijke die Fairtrade zijn. Ook de guest-supplies, zoals shampoo, zeep en douchegel dragen dit keurmerk. Het hotel, opgericht in 1688 en geheel gerenoveerd en gerestaureerd in 2001, bestaat uit een authentiek Grand Café met Lounge en restaurant waar uitgebreide lunch-

en dinermogelijkheden zijn. De entourage in het grand café met lounge, het restaurant en het (verwarmde) terras zijn met zorg ingericht.

In het pand bevinden zich twee authentieke ‘zalen’, de Gelag- en de Kroonkamer.

Kroonkamer

Gelagkamer

De entree wordt gevolgd door een halfronde glazen schuifdeur met als mozaïek de naam ‘Brand’ op de betegelde vloer. Wat opvalt is dat alles in licht eiken is: de stoelen de tafels, de bar en de lambrisering met een regelmatig patroon van kleine korbelen afgewisseld met kleine